

vetőbb emberi érzésnek: „tolókocsis néni galambokat etet / ellepik vállát fejét a galambok / csurom szar már szegény tetőtől talpig / nagy úr az éhség s a magány még nagyobb” (*éhség*). Az összeomlást mégis sikerül elkerülni, úgy látszik, az elhagyatottságnak is megvannak a maga boldog pillanatai: „előlről bújok / öreg kabátomba / így most mintha / megöleltek volna” (*hogya vagy*). Az ezekhez hasonló sorok pedig végül is megóvják a versek többségét az önsajnálathoz fordulástól, kiegyensúlyozzák a kötet szerkezetét, és egy tulajdonképpen jól működő, egységes kompozícióvá alakítják a *törvényt*. Ez a kötet Röhrig Géza eddigi legletisztultabb munkája.

KRUSOVSZKY DÉNES

(*Múlt és Jövő Kiadó, Budapest, 2006, 107 oldal, 1650 Ft*)

JENEI GYULA:

ha kérdenéd

Jenei Gyula könyörtelen költő. Könyörtelen, de nem szívtelen. Sajnálom, gondolhatja, de tényleg, fáj a szívem, hogy az élet olyan vacak. Hogy nem bukfacezhetek a játszai verssorokban, de még csak nem is heccelhetem az olvasót a nagy „polgárpukkasztóval”. Bocs, gondolhatja a költő, de itten nem látok más,

csak az apró kis árulásokat, a sivár, főzelékszagú mindennapokat, a romantikát idézőjelbe tevő ifjú szerelmeket, a tisztességesnek mondott – pedig csak nyomorúságos – szegénység szárnyakat nyesegető csüggesztéseit.

Jenei Gyula hangjából nem halatszik indulat, nem durva, s nem provokál, nem csinál botrányt. Minek, mikor botrányok ott az élet maga: „anyámnak rossz a gerince, fáj a lába, / visszeres. anyám öreg, pedig csak / hatvanöt éves. amikor gimnazista / lettem, fiatalabb volt, mint most én” (*mellérendelő*).

A rövid mondatok a versekben mint vízcseppek koppannak halk, de folytonos, nyugtalanító neszezéssel egymás után. Közéjük ékelődik egy-egy hosszabb. S ha a rövid kis sorok konok tárgyilagossága elől menekülnénk végre, tiltakozó értelmünk a pusztá képekre irányozva, a hosszabb értelmező sorok olyan kegyetlen szabatosággal foglalják össze, ismétlik meg az érdes lényegét, hogy a lábunk ólomnehézzé válik. Maradni kell, és érteni. Megérteni ezt a csupa kisbetűs mondatokból építkező világot. Ezt a banális, kisemberes befejezetlen múltat: „ahogyan apámnak – mikor vett néha / egy üveg sört, s borostásan, feltúrt / ingujjban ült a gangasztalnál, komótosan / kortyolva a langyos, habzó italt / (mindig langyosat, nehogy megfázzon), / járatta tekintetét a délutáni utca, / a nagyanyámként töpörödött birs / és a tyúkudvar között (valahol // ott

unatkoztam én is mindennek / közepén)” (*két délután*).

A világ mégiscsak előrehalad, szeretnénk remélni – kollégium és főiskola, szolgálati lakás, kölcsön írógép. S a hétvégi langyos sör helyett a fiúnak a versírás luxusa jár. Ez azért valami. Csak ne volna minden annyira kisszerű és szürke, hogy abba pusztán elfonnyadni lehet. Jenei versvilága a kiapadó életnedvek, a kifakuló színek, a természetlen homokszekeként elpergő élet elsíratása: „írnék, // de semmi nem jut az eszembe. nincs / mit mondanom, a szavaimat el- / használták barátok, nők, a postás, / a közértes, a vízóra-leolvasó” (*próbálkozók*).

A költő-Ikarosz szárnyait minden reggel megnyesegeti a rusnya szükség, esélye sincsen rá, hogy a Naphoz repüljön, s a magasból fenégesen zuhanva, halálra zúzza magát: „tárgyasítom az időt: szétfolyik, / mint a víz a fürdőszoba kövén. a felmosó- / rongy felissza, kicsavaram: kevés koszos lé” (*megnevezi*).

A szerelmek emléke, jelene, létezése pedig csupa feltételes mód, ez a címe a ciklusnak is. Volt? Van? Igaz? Talán. „hajad fiús lenne, a száz vas-tag / és gyönyörű, melled kezembe férne, / s míg anyád a munkából hazáérne, / hemperegnék halványkék lepedőn” (*hajad fiús*).

Ahogy bizonytalan maga a jelen is: igaz ez? Ez az igaz? Az *innen az ott* ciklus jelenidejű állóképek sorozata. Lenyűgöző tömörséggel és egyszerűséggel foglaltatnak bele ezekbe a sorokba a szorongások, bizonytalanságok és tétovaságok, amelyek feltolulnak kéréllhetetlen, ha megállhatunk egy-egy pillanatra a napi értelmetlen rohanásban. Hiszen a jelen ingoványos érzete a jövővel

ijesztget: „ez nem az a vers, amire készülök, / ez nem az a szerelem, nem az az este; / messziről figyelem magam, nem vagyok benne / a képben. ez nem az a kép” (*innen az ott*).

A *fekete-fehér* versei Tabák Lajosnak, a magyar szociofotó élő klasszikusá-

nak képeire íródott sorok. A ma 102 éves fotográfusnál sok generációval ifjabb Jenei úgy tekint a tabáki képi világra, mint közeli ismerősére. Nemcsak a közös lakhely, Szolnok miatt, hanem az alkotói lelki rokonság okán is. A harsányságot kerülő, de intranzigens következetesség képben és versben, több mint fél évszázadnyi élettávolságból is összehozza a fotográfust és a költőt: „a fák is megnőttek, ha idő / közben nem törte ki őket egy rézség. / az autók régen szétrohadtak, gazdáik / újakat vettek vagy meghaltak. az ablakok // ugyanolyanok ma is. az erkélyek is.” (*a háttérben panelek*)

S hogy kétségünk se legyen a milyenségről, arról, hogy múltat, jelent, jövőt, gyerekkort, apát és anyát, iskolát, szerelmet, családot, apaságot és az öregedés neszező jeleit, mind az egészet mégis miként értjük, az utolsó ciklus, a *nem szomorú, nem vidám* szerény, de könyörtelen pontot tesz a leltár végére: „mázsás estékre / emlékszem: örömré, búra, közönyre, / zenékre, amelyeket ezután ír meg // valaki. jóvátehetetlen, távoli mozdulatok / közt válogatok: *kezem kotorászva keresgél.*” (*nem szomorú, nem vidám*)

SZARKA KLÁRA

(*Parnasszus Könyvek, Budapest, 2006,*
76 oldal, 980 Ft)

KIRÁLY FARKAS:

f. versek

Okosakat szerettem volna írni erről a kötetről, analízisnek vetni alá, vájkálni a könyv „belső szervei” közt, kutatni, keresni, fosztogatni, begyűjteni minden terhelő bizonyítékot, de hiába minden bennem szunnyadó rosszindulat, itt állok üres kézzel. Költőnk ugyanis alaposan kifogott rajtam, mondhatni túljárt az eszemen, így most mindenmű vádemelés elmarad.

Király Farkas ugyanis dörzsölt poéta, igazi versgengszter (távol áll-

jon tőlem minden zsurnaliszta felhang!), s ennek megfelelően olyanak mutatja magát, amilyenek éppen akarja. Nem enged fogást találni sem magán, sem versein. Pedig ha helyzete engedi, merészen vall „illegális” költészeti tevékenységéről. Jól példázza állításomat az a néhány, terhelő bizonyítékként is felhasználható mű, amelyekből kétségtelenül kiolvasható, kivel is állunk szemben. *A cucc* példának okáért kétségbevonhatatlan dokumentuma egy ismeretlen személyazonosságú líradílerrel történő üzleti megbeszélésnek, melynek során a vegytiszta, kiváló minőségű áru átadásának időpontjáról, s az anyagi ellenszolgáltatásról egyeztet költőnk. Együgyűség lenne azonban azt feltételeznünk, hogy pusztán versírásról, versterjesztésről van szó, hogy Király Farkas megrekedt a kulturális bűnözésnek (a lakosság irodalommal, valódi gondolatokkal történő megfertőzése, mely tartós fennállás esetén akár maradandó tudatmódosulást is okozhat) ezen a szintjén. Kizárólag költőknek felkínált *társulási ajánlat* névre hallgató munkája már korántsem csak nyomokban tartalmaz (mint a csokoládé földimogyorót) erre vonatkozó utalásokat, ebben ugyanis nyíltan buzdít egy világméretű irodalmi összeesküvéshez történő csatlakozásra. Tervei szerint az általa – vélhetően a publikációkból és a szerkesztői munkájából eredő – össze-